

Natur und Kunst

Een liedprogramma van Franciska Dukel, zang en klavier

Met medewerking van Manuel Wittazscheck, voordracht

In het programma *Natur und Kunst* zingt Franciska Dukel liederen van Goethe's muzikale tijdgenoten, zichzelf begeleidend aan de vleugel. Voor dit programma heeft deze vorm van musiceren haar voorkeur vanwege de unieke eenheid van stem en instrument die zo ontstaat en de intimiteit die dit met zich mee brengt. Bovendien was deze authentieke wijze van liederen vertolken niet alleen nog gangbaar Goethe's tijd, maar ook een regelmatig voorkomende vorm van musiceren bij Goethe thuis.

Goethe is zelf 'aanwezig' in het programma door de voordracht van de Duitse voordrachtskunstenaar Manuel Wittazscheck. Goethe komt aldus niet alleen als dichter tot leven door de verklankingen van zijn poëzie, maar ook als mens door de voorgedragen brief- en romanpassages.

Het gedicht *Natur und Kunst* is uitgangspunt en motto van het gehele programma. Vertrekkend van de eenvoud en het natuurlijke in de volksmuziek wordt de overgang weergegeven naar de meer kunstige verklankingen van Goethe's poëzie. Door de keuze van de liederen – waarvan vele van Goethe's tijdgenoten – én door de bijzondere eenheid van zang, begeleiding en gesproken teksten kunt u een bijzondere belevenis tegemoet zien. Het programma duurt ruim een uur en heeft geen pauze.

Enige voorwaarde voor dit programma is een mooie vleugel die zodanig te draaien is, dat het publiek het gezicht van de zangeres kan zien en haar stem over de vleugel heen kan klinken. Een gerichte belichting op beide kunstenaars versterkt uiteraard het totaaleffect van dit theatrale concert.

Toelichting

“Het programma *Natur und Kunst* is voortgekomen uit mijn zoektocht naar de beweegredenen van Goethe om de liederen van zijn vriend Carl Friedrich Zelter als de ideale toonzetting van zijn poëzie te beschouwen en niet die van Beethoven of Schubert zoals we nu zouden verwachten. Bij herhaling heeft Goethe dit in brieven aan Zelter bevestigd: alleen zijn liedcomposities strookten met het poëtische ideaalbeeld dat Goethe zelf koesterde.

Muzikale reproductie of interpretatie?

Bij Zelter ervaart Goethe “eine radikale Reproduktion der poetischen Intentionen”. Met andere woorden, niet een interpretatie van zijn woorden maar de meest directe manier om ze gezongen tot uitdrukking te brengen: een reproductie.

De liederen van Zelter vormen dan ook de spil van het programma dat door de gesproken brief- en romanpassages een biografische bedding heeft waarin Goethe zelf ook een stem krijgt.

Vermeldenswaardig is nog dat de liedkunst in Goethe's tijd een overgang doormaakte van de intieme huiselijke kring naar het openbare concert. Sommige liederen van dit programma zijn duidelijk nog bestemd voor die kleine kring waarin het ook nog gebruikelijk was dat de zanger zichzelf begeleidde; andere zijn meer voor een groter publiek bestemd. Deze laatste liederen, zoals die van Hugo Wolf en Edvard Grieg hebben een extra artistieke pretentie en richten de aandacht meer op de algehele muzikale zetting dan alleen op het overbrengen van de tekst.

Ik hoop met dit programma uiteraard te bereiken dat we Goethe's enthousiasme voor Zelters liedkunst kunnen navoelen, maar tegelijkertijd ook heel dankbaar zijn met de liederen van de componisten die Goethes ideaalbeeld niet navolgden!"

Franciska Dukel

Samenvatting reacties na eerste uitvoering op zondag 14 april, Wageningen (Vrienden van het Lied):

Franciska maakte met haar prachtige stem en waarachtige muzikaliteit het Romantische levensgevoel direct voelbaar. Door de combinatie met de voordracht van Manuel Wittazscheck was het alsof je echt een concert in die tijd meemaakte. De betrokkenheid en concentratie waren voelbaar in de zaal.

Franciska Dukel

Franciska Dukel is pianiste, zangeres en zangcoach met een indrukwekkende staat van dienst.

Zij begon haar muzikale loopbaan als pianiste na voltooiing van haar studies piano aan het Koninklijk conservatorium te Den Haag en musicologie aan de universiteit van Utrecht.

Na het behalen van haar UM zangdiploma in 1990 soleerde Franciska Dukel veelvuldig als mezzosopraan bij tal van gerenommeerde orkesten en ensembles onder leiding van dirigenten als Ed Spanjaard, Edo de Waart, Hartmuth Haenchen, Valery Gergiev, Simon Rattle en Vladimir Jurowsky.

Zij zong rollen bij de Reisopera, Opera Zuid, de Vara-matinee, het Holland Festival en de Nederlandse Opera.

Daarnaast was Franciska Dukel actief in het hedendaagse repertoire met het Nieuw Ensemble, de Ebonyband en de Musikfabrik NWF en in de Oude Muziek in samenwerking met onder meer Ivor Bolton, Jos van Immerseel en Michael Chance.

In liedrecitals profileert zij zich met programma's die opvallen door hun originele thema en de keuze voor veelal vergeten Nederlandstalig en Duits repertoire. In enkele van deze programma's combineert zij haar pianistische en vocale kwaliteiten, zichzelf begeleidend aan de vleugel. Daarbij werkt zij samen met een voordrachtskunstenaar.

Haar grote ervaring en deskundigheid geeft zij graag door aan de volgende generatie zangers: van 2001 t/m 2006 als hoofdvakdocente solozang aan het Conservatorium van Amsterdam en de afgelopen jaren in haar eigen lespraktijk als coach van (semi)professionele zangers en zang-pianoduo's.

Zij is op diverse CD's te beluisteren, onder andere met cantates van Buxtehude met Anima Eterna onder leiding van Jos van Immerseel (CCS 7895), op de met een Edison bekroonde Schulhoff-CD van de Ebonyband onder leiding van Werner Herbers (CCS 9997) en met liederen van Buyanovsky op Russian Music for Horn (WMM 500.036).

Meer informatie: www.franciskadukel.nl

